

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (devátého senátu)

22. září 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Smlouva o revolvingovém úvěru – Zneužívající povaha ujednání o sazbě úroků z úvěru – Žaloba podaná spotřebitelem, kterou se domáhá určení neplatnosti této smlouvy – Mimosoudní uspokojení nároků tohoto spotřebitele – Vzniklé náklady řízení, které musí nést uvedený spotřebitel – Zásada efektivity – Vnitrostátní právní úprava způsobilá odradit téhož spotřebitele od výkonu práv vyplývajících ze směrnice 93/13/EHS“

Ve věci C-215/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (soud prvního stupně č. 2 v Las Palmas de Gran Canaria, Španělsko) ze dne 12. března 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 6. dubna 2021, v řízení

Zulima

proti

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU,

SOUDNÍ DVŮR (devátého senátu),

ve složení S. Rodin (zpravodaj), předseda senátu, J.-C. Bonichot a L. S. Rossi, soudci,

generální advokát: A. M. Collins,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za paní Zulimu F. M. Montesdeocou Santanou, procurador, a Y. Pulido González, abogada,
- za španělskou vládu J. Rodríguezem de la Rúa Puig, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi J. Baquerem Cruzem a N. Ruizem Garcíou, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: španělština.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, a oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, v němž stojí paní Zulima proti Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU, úvěrové instituci dříve nazývané „Evofinance EFC SAU“ ve věci nákladů nesených v rámci řízení zahájeného žalobkyní v původním řízení, jehož předmětem je určení neplatnosti smlouvy o revolvingovém spotřebitelském úvěru zejména z důvodu zneužívající povahy jejích ujednání.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:
„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“
- 4 Článek 7 odst. 1 a 2 této směrnice stanoví:
„1. Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.
2. Prostředky uvedené v odstavci 1 musí zahrnovat právní předpisy, podle nichž se osoby nebo organizace, které mají podle vnitrostátních právních předpisů oprávněný zájem na ochraně spotřebitelů, mohou v souladu s vnitrostátními právními předpisy obrátit na soud nebo příslušné správní orgány s žádostí o rozhodnutí, zda smluvní ujednání sepsaná pro obecné použití jsou zneužívající, aby tak mohly použít vhodné a účinné prostředky k zabránění dalšímu použití takových ujednání.“

Španělské právo

- 5 Článek 1303 Código Civil (občanský zákoník) stanoví:
„Je-li smluvní závazek prohlášen za neplatný, smluvní strany si navzájem vrátí věci, které byly předmětem této smlouvy, přírůstky těchto věcí a částku zaplacenou jako protiplnění za tyto věci včetně úroků, s výjimkou případů stanovených v následujících člancích.“

- 6 Článek 22 Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (zákon 1/2000 o občanském soudním řádu) ze dne 7. ledna 2000 (BOE č. 7 ze dne 8. ledna 2000, s. 575), ve znění rozhodném pro spor v původním řízení (dále jen „LEC“), nadepsaný „Ukončení řízení z důvodu mimosoudního uspokojení žalobce nebo odpadnutí předmětu sporu. Zvláštní případ zastavení exekuce vyklizením nemovitostí“, stanoví:

„1. Pokud vyjde najevo, že z důvodu okolností, které nastaly po podání žaloby nebo vzájemné žaloby, již není dán oprávněný zájem na dosažení požadované soudní ochrany, protože došlo mimo řízení k uspokojení žalobce případně vzájemného žalobce v jeho návrhových žádáních, nebo z jakéhokoli jiného důvodu, jsou o tom účastníci řízení vyrozuměni a Letrado de la Administración de Justicia (soudní tajemník) s jejich souhlasem rozhodne, že se končí řízení, aniž se některému z účastníků řízení uloží náhrada nákladů řízení.

2. Pokud některý z účastníků řízení trvá na tom, že takový oprávněný zájem přetrvává a zdůvodní, že mimosoudní cestou nebyl uspokojen nebo uvede další argumenty, vyzve soudní tajemník účastníky řízení, aby se ve lhůtě deseti dnů dostavili na jednání k soudu, který rozhodne o této jediné otázce.

Po skončení tohoto jednání soud rozhodne usnesením do deseti dnů od tohoto jednání, zda je třeba pokračovat v řízení, a uloží účastníku řízení, jehož návrh byl zamítnut, náhradu nákladů řízení.

3. Proti usnesení, jímž se nařizuje pokračování v řízení, nelze podat opravný prostředek. Opravný prostředek je přípustný pouze proti rozhodnutí o ukončení řízení.“

- 7 Článek 394 odst. 1 LEC stanoví:

„1. V řízeních o určovacích žalobách nese náklady řízení v prvním stupni účastník řízení, jehož veškerá návrhová žádání byla zamítnuta, s výjimkou případu, kdy soud řádně odůvodní, že ve věci vyvstaly po skutkové nebo právní stránce vážné pochybnosti.

Při posuzování otázky, zda pro účely uložení náhrady nákladů řízení ve věci vyvstaly po právní stránce vážné pochybnosti, je třeba přihlížet k judikatuře, která se ustálila v podobných věcech.“

- 8 Článek 395 odst. 1 a 2 LEC zní:

1. Dojde-li k vyhovění návrhovému žádání ještě před jakýmkoli zpochybněním, není namístě uložit žádnému z účastníků řízení náhradu nákladů řízení, ledaže soud řádně odůvodní, že žalovaný nejednal v dobré víře.

Zlá víra žalovaného se považuje za prokázanou, pokud před podáním žaloby byla žalovanému žalobcem zaslána řádně odůvodněná a doložená výzva k zaplacení nebo pokud bylo zahájeno mediační řízení nebo byl žalovanému zaslán návrh na smír.

2. Pokud k vyhovění návrhovému žádání dojde až poté, co mu bylo oponováno, použije se odstavec 1 předchozího článku.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 9 Dne 21. září 2016 uzavřeli účastníci původního řízení smlouvu o revolvingovém spotřebitelském úvěru. V březnu 2020 žalobkyně v původním řízení vyzvala žalovanou v původním řízení, aby ukončila úvěrovou smlouvu a vrátila jí částky, které neoprávněně obdržela, jelikož měla za to, že úroky placené na základě uvedené smlouvy jsou lichvářské. Žalovaná v původním řízení této předžalobní výzvě odmítla vyhovět.
- 10 Žalobkyně v původním řízení podala k předkládajícímu soudu rovněž žalobu, kterou se domáhala určení neplatnosti téže úvěrové smlouvy. Tvrdila především, že ve smyslu vnitrostátní právní úpravy je úroková sazba sjednaná v této smlouvě lichvářská, a požadovala vrácení zaplacených částek přesahujících jistinu na základě použití této úrokové sazby. Podpůrně poukázala na zneužívající povahu ujednání o úrokových sazbách z úvěru ve smyslu směrnice 93/13 z důvodu nedostatku transparentnosti.
- 11 Předkládající soud prohlásil tuto žalobu za přípustnou. Žalovaná v původním řízení ve lhůtě, která jí byla stanovena k podání vyjádření k uvedené žalobě, navrhla vyškrtnutí věci, přičemž uvedla, že žalobkyni v původním řízení bylo v jejích návrhových žádáních vyhověno mimosoudní cestou, a že vypověděla dotčenou smlouvu o revolvingovém úvěru, přičemž uvedla, že žalobkyně v původním řízení již nemůže provádět žádné operace s použitím příslušné kreditní karty a že anulovala dlužný zůstatek odpovídající úrokům a jiným provizím. Žalovaná v původním řízení rovněž navrhla, aby jí nebyla uložena náhrada nákladů řízení. Podle čl. 22 odst. 1 LEC je totiž v případě, že je návrhovým žádáním vyhověno mimo rámec řízení, toto řízení v zásadě ukončeno, aniž se některému z účastníků řízení uloží náhradu nákladů řízení.
- 12 Organizačním procesním opatřením ze dne 11. září 2020 předkládající soud žalobkyni v původním řízení doručil návrh na vyškrtnutí věci, který podala žalovaná v původním řízení a jenž byl zdůvodněn zánikem oprávněného zájmu žalobkyně na dosažení účinné soudní ochrany.
- 13 Žalobkyně v původním řízení tvrdila, že tento návrh na vyškrtnutí je neodůvodněný, jelikož žalovaná v původním řízení podle jejího názoru nevyhověla všem návrhovým žádáním, zejména pak nepřikročila k prohlášení neplatnosti dotčené smlouvy o revolvingovém spotřebitelském úvěru z důvodu lichvy ani k úhradě nákladů řízení. Žalobkyně v původním řízení mimoto zdůraznila, že před podáním žaloby k předkládajícímu soudu bezúspěšně vyzvala žalovanou v původním řízení, aby tuto smlouvu o úvěru ukončila a vrátila jí částky zaplacené na úrocích.
- 14 S ohledem na tuto neshodu mezi účastníky původního řízení byli posledně uvedení vyzváni, aby se dostavili na jednání k předkládajícímu soudu na základě čl. 22 odst. 2 prvního pododstavce LEC. Tento soud poté, co vyslechl vyjádření těchto účastníků a zhodnotil jimi předložené důkazy, konstatoval, že návrhovým žádáním žalobkyně v původním řízení bylo vyhověno mimo rámec řízení, jelikož žalovaná v původním řízení vypověděla předmětnou smlouvu o revolvingovém spotřebitelském úvěru a vrátila bezdůvodně zaplacené částky. Kromě toho konstatoval, že žalobkyně v původním řízení před podáním žaloby, o které rozhoduje, opakovaně vyzývala žalovanou v původním řízení telefaxovou zprávou odesílanou z poštovní pobočky, jejíž datum či dokonce obsah se považují za ověřené (*burofax*) aby dosáhla ukončení této smlouvy o úvěru a vrácení částek, které jí neoprávněně uhradila, a že žalovaná v původním řízení jí odmítala vyhovět.

- 15 Vzhledem k tomu, že návrhovým žádáním žalobkyně v původním řízení bylo vyhověno mimo rámec soudního řízení, předkládající soud poznamenává, že podle dotčené vnitrostátní právní úpravy není oprávněn uložit ani jednomu z účastníků řízení náhradu nákladů řízení. Kromě toho uvádí, že není ani oprávněn zohlednit existenci výzev předcházejících podání žaloby, která vedla ke sporu v původním řízení, za účelem posouzení případné zlé víry žalované v původním řízení a uložit jí náhradu nákladů řízení nesených žalobkyní v původním řízení. V souvislosti s tím, že žalobkyně v původním řízení má postavení „spotřebitele“ ve smyslu směrnice 93/13 a v rámci sporu v původním řízení tento účastník řízení usiluje o uplatnění práv vyplývajících z této směrnice, má předkládající soud pochybnosti o slučitelnosti této vnitrostátní právní úpravy s uvedenou směrnicí.
- 16 Za těchto podmínek se Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (soud prvního stupně č. 2 v Las Palmas de Gran Canaria, Španělsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„Článek 22 [LEC] v kontextu uplatňování nároků spotřebitelů vůči zneužívajícím ujednáním založeným na směrnici [93/13/] a pro případ, že dojde k mimosoudnímu vyrovnání, stanoví, že spotřebitelé musí nést náklady řízení, aniž zohledňuje předchozí jednání prodávajícího nebo poskytovatele, který nevyhověl předžalobním výzvám. Vytváří tato španělská procesní úprava zásadní překážku, která může v rozporu se zásadou efektivity a s čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 odradit spotřebitele od uplatnění práva na účinný soudní přezkum potenciálně zneužívající povahy smluvního ujednání?

K pravomoci Soudního dvora

- 17 Úvodem je třeba uvést, že žalobkyně v původním řízení a španělská vláda namítají, že Soudní dvůr nemá pravomoc rozhodovat o položené otázce, jelikož právní situace, která je základem sporu v původním řízení, nespadá do působnosti unijního práva.
- 18 Podle ustálené judikatury Soudnímu dvoru přísluší, aby za účelem ověření vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (rozsudek ze dne 15. července 2021, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 45 a citovaná judikatura).
- 19 V tomto ohledu z čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU a čl. 267 prvního pododstavce SFEU vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu unijního práva nebo platnosti aktů přijatých unijními orgány. Článek 267 druhý pododstavec SFEU po věcné stránce upřesňuje, že vyvstane-li otázka, která může být předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci projednávané před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení rozsudku, požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o této otázce (rozsudek ze dne 15. července 2021, *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 46).
- 20 V daném případě je zajisté pravda, že se dotčená úprava rozdělování nákladů řízení použije na řízení zahájená před španělskými soudy, a spadá tedy v zásadě do oblasti španělského procesního práva.

- 21 Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce však vyplývá, že předmět sporu v původním řízení spadá do oblasti upravené unijním právem. Tento spor se totiž týká zneužívající povahy několika ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem ve smyslu směrnice 93/13 a položenou otázkou se předkládající soud v podstatě táže Soudního dvora, zda čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 této směrnice musí být vykládány v tom smyslu, že brání ustanovení vnitrostátního procesního práva upravujícího rozdělení nákladů řízení, a sice článku 22 LEC. Předkládající soud zejména žádá Soudní dvůr, aby posoudil ve světle zásady efektivity, zda takové ustanovení vnitrostátního práva může představovat podstatnou překážku, která může v rozporu s ustanoveními unijního práva odradit spotřebitele od výkonu jejich práv. Výkon práv spotřebitelů vyplývajících ze směrnice 93/13 je závislý na procesním právu členských států. Příslušné vnitrostátní procesní právo tak může mít zásadní vliv na účinnost unijního práva.
- 22 Soudní dvůr, který byl opakovaně žádán o posouzení obsahu řízení o vydání platebního rozkazu, totiž několikrát judikoval, že náklady, které s sebou nese žaloba, mohou spotřebitele odradit od podání odporu vyžadovaného tímto druhem řízení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54, ze dne 18. února 2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52, a ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, bod 69).
- 23 Třebaže uplatňování právní úpravy rozdělení nákladů řízení spadá do oblasti vnitrostátního právního řádu členských států na základě zásady procesní autonomie, způsoby tohoto uplatňování musí nicméně splňovat dvojí podmínku. A sice, tato pravidla nesmějí být méně příznivá než pravidla upravující podobné situace podléhající vnitrostátnímu právu (zásada rovnocennosti) a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných unijním právem (zásada efektivity) (v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 17. července 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 31).
- 24 Za těchto podmínek má Soudní dvůr pravomoc rozhodnout o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

K přípustnosti předběžné otázky

- 25 Žalobkyně v původním řízení a španělská vláda navrhují Soudnímu dvoru, aby prohlásil položenou otázku za nepřípustnou, jelikož tato otázka již byla ve vnitrostátní judikatuře vyřešena. Tato judikatura umožňuje použít „korektivní kritérium“ umožňující zohlednit případný nedostatek dobré víry prodávajícího nebo poskytovatele, který je v řízení žalovaným, a uložit v takovém případě poslezně uvedenému náhradu nákladů řízení, a to i v případě mimosoudního uspokojení nároků žalobce.
- 26 V této souvislosti je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, ke zjištění a posouzení skutkových okolností sporu v původním řízení i k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva příslušný pouze vnitrostátní soud. Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost, tak relevanci otázek, jež klade Soudnímu dvoru. Týkají-li se položené otázky výkladu unijního práva, je tedy Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 76 a citovaná judikatura).

- 27 Odmítnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že požadovaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 77 a citovaná judikatura).
- 28 Tak tomu v projednávané věci zjevně není.
- 29 V této souvislosti je totiž třeba konstatovat, že se žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týká výkladu čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 a jejím cílem je umožnit předkládajícímu soudu rozhodnout o slučitelnosti článku 22 LEC, jak jej vykládají vnitrostátní soudy, s těmito ustanoveními této směrnice.
- 30 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, kromě toho vyplývá, že podle článku 22 LEC žalobkyni v původním řízení, jež je spotřebitelem ve smyslu směrnice 93/13, hrozí, že ponese náklady řízení o žalobě, kterou napadla zneužívající ujednání dotčené smlouvy o revolvingovém úvěru, přestože jí bylo inkriminovanou úvěrovou institucí v meritu vyhověno mimosoudní cestou.
- 31 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba mít za to, že třetí otázka je přípustná.

K věci samé

- 32 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, nazírané ve světle zásady efektivity, musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je článek 22 LEC, na základě které v rámci soudního řízení o určení zneužívající povahy ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem musí spotřebitel, pokud bylo vyhověno jeho návrhovým žádáním mimosoudní cestou, nést své náklady soudního řízení, které byl nucen zahájit, aby se domohl dodržování práv, jež mu přiznává směrnice 93/13, a to aniž je zohledněno jednání dotčeného prodávajícího nebo poskytovatele, který nereagoval na výzvy, jež mu předtím byly uvedeným spotřebitelem zaslány.
- 33 Podle ustálené judikatury platí, že neexistuje-li zvláštní unijní právní úprava dané oblasti, řídí se způsoby ochrany spotřebitele stanovené v čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 na základě zásady procesní autonomie členských států jejich vnitrostátním právním řádem. Tyto způsoby ochrany však nesmí být méně příznivé než ty, jimiž se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 83, jakož i ze dne 10. června 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 27 a citovaná judikatura).
- 34 Z toho vyplývá, že rozdělení nákladů soudního řízení u vnitrostátních soudů spadá do procesní autonomie členských států s tou výhradou, že musí být dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity (rozsudek ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 95).

- 35 Pokud jde o zásadu efektivit, o kterou jako jedinou se v projednáváné věci jedná, je třeba uvést, že každý případ, v němž vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje použití unijního práva, je třeba analyzovat s přihlédnutím k úloze tohoto ustanovení v rámci řízení jako celku, jeho průběhu a jeho zvláštnostem u různých vnitrostátních orgánů. Za tím účelem je třeba případně zohlednit základní zásady vnitrostátního právního systému, jako jsou ochrana práva na procesní obranu, zásada právní jistoty a požadavek řádného průběhu řízení (viz zejména rozsudek ze dne 10. června 2021, BNP Paribas Personal Finance (C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 28 a citovaná judikatura).
- 36 Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že povinnost členských států zajistit účinnost práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, s sebou nese zejména pro práva vyplývající ze směrnice 93/13 požadavek účinné soudní ochrany zakotvený rovněž v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, který platí mimo jiné při stanovení procesních podmínek týkajících se žalob založených na takových právech (viz zejména rozsudek ze dne 10. června 2021, BNP Paribas Personal Finance (C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 29 a citovaná judikatura).
- 37 Směrnice 93/13 přiznává spotřebiteli právo obrátit se na soud, aby byla určena zneužívající povaha smluvního ujednání a aby bylo vyloučeno jeho použití. Soudní dvůr přitom v tomto ohledu již judikoval, že rozhodnutí o rozdělení nákladů takového řízení pouze v závislosti na částkách, které byly bezdůvodně zaplacené a jejichž vrácení je nařízeno, může odradit spotřebitele od výkonu uvedeného práva z důvodu nákladů, k nimž by vedlo podání žaloby (viz rozsudek ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 98 a citovaná judikatura).
- 38 Soudní dvůr z toho dovodil, že čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 této směrnice, jakož i zásada efektivit musí být vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě, která umožňuje uložit část procesních nákladů spotřebiteli v závislosti na výši bezdůvodně zaplacených částek, jež mu jsou vráceny poté, co byla konstatována neplatnost smluvního ujednání z důvodu jeho zneužívající povahy, jelikož taková právní úprava vytváří podstatnou překážku, která může odradit spotřebitele od výkonu práva na účinný soudní přezkum potenciálně zneužívající povahy smluvních ujednání, které spotřebitelům přiznává uvedená směrnice (rozsudek ze dne 16. července 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, 99).
- 39 V projednáváné věci předkládající soud poukazuje na to, že podle článku 22 LEC nemůže uložit žalované v původním řízení náhradu nákladů řízení, jelikož návrhovými žádáními žalobkyně v původním řízení bylo vyhověno mimo soudní řízení, které u něj probíhá. Podle tohoto soudu je tomu tak i tehdy, když vyjde najevo, že žalovaný v původním řízení nebyl v dobré víře, a že z tohoto důvodu byla žalobkyně v původním řízení nucena domáhat se ochrany svých práv soudní cestou, jelikož článek 22 LEC neumožňuje soudu, jemuž byla věc předložena, zohlednit takové okolnosti za účelem odchýlení se od pravidla o rozdělení nákladů řízení, které stanoví.
- 40 V této souvislosti je třeba uvést, že v rámci typických řízení zahájených na základě čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 je spotřebitel žalobcem a žalovaným je prodávající nebo poskytovatel, což znamená, že pokud se prodávající nebo poskytovatel rozhodne vyhovět návrhovými žádáními spotřebitele mimo soudní řízení, musí tento spotřebitel na základě španělské právní úpravy popsáné v předchozím bodě vždy nést náklady tohoto řízení, a to i v případě, že prodávající nebo poskytovatel nejedná v dobré víře.

- 41 Nelze, než konstatovat, že taková právní úprava, která klade na tohoto spotřebitele takové riziko, vytváří podstatnou překážku, jež jej může odradit od využití jeho práva na účinný soudní přezkum případné zneužívající povahy smluvních ujednání obsažených v dané smlouvě, a v konečném důsledku toto představuje porušení zásady efektivity.
- 42 Španělská vláda však ve svém vyjádření před Soudním dvorem tvrdí, že článek 22 LEC lze vykládat konformně s požadavky vyplývajícími z této zásady. Podle španělské vlády totiž může být tento článek vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud musí zohlednit případný nedostatek dobré víry dotyčného prodávajícího nebo poskytovatele a případně mu uložit náhradu nákladů soudního řízení.
- 43 Je třeba mít za to, že takový výklad vnitrostátního práva je slučitelný se zásadou efektivity, jelikož umožňuje neodradit spotřebitele od výkonu práv, která jim přiznává směrnice 93/13. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda je takový výklad, který je konformní s unijním právem, možný.
- 44 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, nazírané ve světle zásady efektivity, vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které je spotřebitel v rámci soudního řízení o určení zneužívající povahy ujednání ve smlouvě mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a tímto spotřebitelem povinen v případě, že bylo vyhověno jeho návrhovému žádáním mimosoudní cestou, nést náklady řízení, pokud soud, kterému byla věc předložena, musí zohlednit případný nedostatek dobré víry na straně prodávajícího nebo poskytovatele a případně prodávajícímu nebo poskytovateli uložit náhradu nákladů spojených se soudním řízením, které byl tento spotřebitel nucen zahájit, aby se domohl ochrany svých práv, jež mu přiznává směrnice 93/13.

K nákladům řízení

- 45 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (devátého senátu) rozhodl takto:

Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, nazírané ve světle zásady efektivity,

musí být vykládány v tom smyslu, že

nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které je spotřebitel v rámci soudního řízení o určení zneužívající povahy ujednání ve smlouvě mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a tímto spotřebitelem povinen v případě, že bylo vyhověno jeho návrhovému žádáním mimosoudní cestou, nést náklady řízení, pokud soud, kterému byla věc předložena, musí zohlednit případný nedostatek dobré víry na straně prodávajícího nebo poskytovatele a případně prodávajícímu nebo poskytovateli uložit náhradu nákladů spojených se soudním řízením, které byl tento spotřebitel nucen zahájit, aby se domohl ochrany svých práv, jež mu přiznává směrnice 93/13.

Podpisy